

ابعاد روانی و اجتماعی

تیزرشی

تعریف،

نظریه‌ها

و بایسته‌ها

سرشناسه	قاسمی، روح الله، ۱۳۵۹ فروردین
عنوان و نام پدیدآور	ابعاد روانی و اجتماعی تیزهوشی (تعاریف، نظریه‌ها و بایسته‌ها) / تالیف، تلخیص و ترجمه روح الله قاسمی
مشخصات نشر	تهران: اندیشه احسان، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۲۶۹ ص.: نمودار.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۶۰۲۶-۳۰-۷
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
موضوع	کودکان تیزهوش -- آموزش و پرورش
موضوع	Gifted children -- Education
موضوع	کودکان تیزهوش -- شناسایی
موضوع	Gifted children -- Identification
موضوع	کودکان تیزهوش -- مشاوره
موضوع	Gifted children -- Counseling of
رده بندی کنگ	۱۳۹۷ ۳۹۹۳/ق ۲ الف LC۲
رده بندی دیویی	۹۵/۳۷۱
شماره کتابشناسی ملی	۵۲۳۱۰۵

ابعاد روانی و اجتماعی تیزهوشی (تعاریف، نظریه‌ها و بایسته‌ها)

تالیف، تلخیص و ترجمه: روح الله قاسمی

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸ شمارگان: ۵۰۰

قیمت: ۳۹۰۰۰ تومان

طراح و گرافیک: پرویز بیانی

چاپ و نشر: هوران

آماده‌سازی و تولید: انتشارات اندیشه احسان

تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کلاً و جزاً (چاپ، فتی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است و پیگرد قانونی دارد.

دفتر نشر: تهران، خ انقلاب، روبروی درب اصلی دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، ط ۲، واحد ۵۰۷

تلفن: ۰۲-۶۶۴۶۶۰۰۲ - تلگرام: ۰۹۱۹۱۵۵۱۸۰۲ - سایت: www.andishehehsan.com

فروشگاه: تهران، خ انقلاب، روبروی درب اصلی دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، طبقه همکف، واحد ۳۰۷

تلفن: ۰۱-۶۶۴۶۶۰۰۱ - sociologybookstore - andishe_ehsan

فهرست

دییآچه	۱۱
بخش اول: تعاریف، کلیات، دلویه	۱۵
مقدمه	۱۷
فصل ۱: تاملاتی در باب چیستی تیزهوشی	۲۱
نظریه پنج وجهی شناسایی تیزهوشی	۲۱
جمع‌بندی	۳۰
فصل ۲: سیری در نظریه‌های تیزهوشی	۳۳
معرفی مدل‌های تیزهوشی	۳۷
فصل ۳: معرفی الگویی بدیع از تیزهوشی (دانایی، هوش، خلاقیت و ترکیب این سه عامل)	۵۳
مقدمه	۵۳
تیزهوشی خلاقانه به عنوان نقطه تلاقی مهارت‌ها و نگرش‌ها	۵۶

فصل ۴: هوش و استعداد ۶۹

۶۹ نظریه‌های ضمنی هوش

۷۲ سنجش هوش

۷۳ مقیاس‌های اصلی هوش

۷۵ رویکردهای روان‌سنجی هوش

۸۲ رویکردهای شناختی هوش

۸۷ رویکردهای زیست‌شناختی هوش

۹۲ رویکردهای زمینه‌ای هوش

۹۷ رویکردهای سیستمی به هوش

فصل ۵: دانایی و تیزهوشی ۱۰۴

۱۰۴ مقدمه

۱۰۵ چیستی دانایی

۱۱۱ دیدگاه‌های کلی درباره رابطه بین نبایی و سن

۱۱۳ تیزهوشی اخلاقی

فصل ۶: راهبردهای شناسایی تیزهوش ۱۱۶

۱۱۶ آزمون‌های استاندارد

بخش دوم: نیازها و بایسته‌ها ۱۲۶

فصل ۷: برنامه‌ریزی برای دانش‌آموزان تیزهوش ۱۲۸

۱۲۸ هدف‌گذاری برای استعدادهای درخشان

۱۳۰ برنامه‌های پیشنهادی

۱۳۳ چارچوب مراکز و نهادهای مرتبط با تیزهوشان و نخبگان

۱۳۴ راهبردها و محتوای تدریس

فصل ۸: آموزش تیزهوشان.....	۱۴۲
اصول چندگانه ارزیابی و تدریس بر اساس نظریه WICS.....	۱۴۲
آموزش براساس دانایی.....	۱۵۰
فصل ۹: انگیزه دانش آموزان تیزهوش.....	۱۵۸
مقدمه.....	۱۵۸
نظریه های انگیزش.....	۱۶۰
انگیزه درونی و انگیزه بیرونی.....	۱۶۳
نظریه های هدف.....	۱۶۶
برداشت از خود.....	۱۶۷
نظریه اجتماعی.....	۱۶۸
الگوی TARGET انگیزش.....	۱۶۹
جمع بندی.....	۱۷۵
فصل ۱۰: ویژگی های عاطفی و رفتاری دانش آموزان تیزهوش.....	۱۷۸
ویژگی های عاطفی دانش آموزان تیزهوش.....	۱۷۸
ویژگی های اصلی رفتار دانش آموزان تیزهوش.....	۱۸۰
رشد عاطفی و اجتماعی دانش آموزان تیزهوش.....	۱۸۲
چالش های بالقوه دانش آموزان تیزهوش در حوزه عاطفی و اجتماعی.....	۱۸۴
نحوه ادراک دانش آموزان تیزهوش توسط خود و دیگران.....	۱۸۶
نیازهای عاطفی دانش آموزان تیزهوش.....	۱۸۸
عزت نفس دانش آموزان تیزهوش.....	۱۹۱
رشد اولیه خودپنداره دانش آموزان تیزهوش.....	۱۹۳
دلایل عزت نفس پایین.....	۱۹۹
روش های ارتقا عزت نفس.....	۱۹۹

فصل ۱۱: نیازهای اجتماعی دانش‌آموزان تیزهوش	۲۰۱
دوستی	۲۰۲
مسائل اجتماعی برای دانش‌آموزان تیزهوش	۲۰۲
عوامل موثر بر سازگاری اجتماعی تیزهوشان	۲۰۵
روش‌های ارتقای سازگاری اجتماعی	۲۰۵
استقلال	۲۰۸
استقلال و دانش‌آموزان تیزهوش	۲۰۹
شیوه‌های ارتقا استقلال	۲۱۱
پیوند بین تفکر و احساس	۲۱۲
فصل ۱۲: محیط‌های یادگیری و مشاوره دانش‌آموزان تیزهوشان	۲۱۴
نظم‌دهی "نظام"	۲۱۴
پیشگیری از افت تحصیلی / فهم دانش‌آموزان در معرض خطر	۲۱۵
برنامه‌ریزی آموزشی	۲۱۶
فصل ۱۳: کلام پایانی	۲۲۲
نگاه کلان‌نگر به تیزهوشان (مهاجرت استعداد)	۲۲۲
عوامل موثر ترک بین‌المللی استعداد	۲۲۳
منابع و مآخذ	۲۲۸
ضمایم: عملکرد مدارس استعدادهای درخشان در ترازوی سند «نقشه جامع علمی کشور»	۲۵۸
مقدمه	۲۵۸
ارزش‌های بنیادین نقشه جامع علمی کشور	۲۶۰
راهبردها و اقدامات ملی برای توسعه علم و فناوری در کشور	۲۶۱

دیپاچه

در سال‌های اخیر نوآندگان زیادی به پژوهش و تامل درباره مفهوم تیزهوشی پرداخته‌اند. بدون تردید این مفهوم دستخوش تغییرات فراوانی شده است. برخی از این متفکرین معتقدند که اصطلاح تیزهوش یا تیزهوشی هرگز به اندازه امروز بسامند یا پرولماتیک نبوده است. مسائل هستی‌شناختی پیرامون این حوزه ممکن است ماهیت تیزهوشی را مفهوم‌پردازی کند که این امر خود به مسائل و چالش‌های حل نشده‌ای منتهی شده است (Tapper, L. 2012).

فهم این امر که چگونه تیزهوشی مفهوم‌پردازی می‌شود، برای معلمان و خانواده‌ها مهم است تا نیازهای آموزشی عاطفی و اجتماعی این دانش‌آموزان را مرتفع کنند.

این اثر بر آن است تا به مدارس و مراکز مرتبط به آموزش تیزهوشان و نخبگان کمک نماید که در راستای تحقق ظرفیت‌های علمی، عاطفی و اجتماعی دانش‌آموزان تیزهوش و نخبه موثر واقع شود و بدین وسیله دانش‌آموزان تیزهوش به ظرفیت‌های‌شان دست یابند و این مراکز در قامت یک عامل موثر در این مأموریت ظاهر شوند.

این نوشتار سعی دارد که برای مدیران، معلمان، مشاوران و پژوهشگران این حوزه چارچوبی را معرفی نماید تا بتوانند نیازهای دانش‌آموزان

تیزهوش را دریابند و مرتفع کنند. همچنین در آموزش دانش‌آموزان تیزهوش، اصول و اقداماتی را معرفی می‌نماید و شیوه‌هایی را به این مراکز جهت بررسی و توسعه رویکردهای خود در مواجهه با دانش‌آموزان تیزهوش ارائه می‌دهد.

تجهیز معلمان و مسئولین این مراکز نسبت به فهم دانش‌آموزان تیزهوش و نیازهایشان به همراه طراحی برنامه‌ای جامع (آموزشی، اجتماعی، فرهنگی و تفریحی) می‌تواند در ایجاد محیطی موثر و کارآمد برای این دانش‌آموزان باشد. به نظر می‌رسد که مراکز آموزشی تیزهوشان و نخبه‌پرور نیازمند یک رویکرد جامع هستند که بتوانند معلمانی که دارای فهم وسیع درباره پدیده تیزهوشی و نیازهایش بوده را به کار بگیرند.

با توجه به روش‌هایی که در تربیت تیزهوشان شاهدیم، اقداماتی از قبیل؛ طراحی یک برنامه جامع بر لحاظ فرهنگی-آموزشی، ایجاد زمینه‌هایی برای پژوهش درباره دانش‌آموزان تیزهوش، نحوه توسعه و پرورش همه جانبه این دانش‌آموزان، فهم پدیده و مفهوم تیزهوش و عدم تقلیل مفهوم تیزهوش به مقوله آموزشی و توسعه و بسط آن به دیگر حوزه‌های تیزهوشی (لازمه جامعه ایران در حوزه‌های سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی) به شدت ضروری است. لذا این مراکز و نهادها می‌بایست جهت بارور کردن این حوزه‌ها به سمت یک فهم مشترک از آموزش تیزهوش به در زمینه اجرا نیز برنامه‌هایی با کیفیت عالی طراحی نموده و به تبع آن، در جلب اطمینان از پیامدها و خروجی‌های مثبت و سازنده این برنامه‌ها برانگیزند. دانش‌آموزان تیزهوش قدم بردارند.

یکی از مهمترین وظایف نهادها و مراکز پرورش استعدادها درخشان و نخبگان ارائه تعریفی از دانش‌آموز تیزهوش است. بدیهی است که با ارائه یک تعریف کارآمد از مفهوم تیزهوش، دامنه‌ای گسترده از وظایف و توانایی‌ها ظهور خواهد کرد. همچنان که در ابتدای سخن گفته شد، این

نوشتار مدعی یک تعریف چند وجهی از تیزهوش می‌باشد و معتقد است که مفهوم تیزهوش، مفهومی اجتماعی- فرهنگی است یعنی بنابر نظام اجتماعی و فرهنگی هر جامعه تعریف می‌شود. بنابراین، نهادها و مراکز مرتبط با تیزهوشان جامعه ما نیز می‌بایست در ارائه تعریف مفهوم تیزهوش، به ملاک‌ها و معیارهایی اهتمام ورزند که مبتنی بر نظام هنجاری و ارزشی جامعه ایران و لذا کارکردی و مطلوب برای جامعه ایرانی باشد. با اندکی تخصص و تتبع در ادبیات مفهوم تیزهوشی در می‌یابیم که هر جامعه‌ای بنابر اسناد، منابع فرهنگی و اجتماعی خود، تعریفی را ایجاد و بر اساس آن به پرورش استعداد های درخشان جامعه‌شان اقدام می‌کنند.

با این تفاسیر پیشنهاد می‌شود که در تعریف استعداد درخشان یا تیزهوش به مولفه‌های زیر توجه شود:

- انعکاس یک رویکرد چند وجهی که توانایی‌ها و ظرفیت‌های گوناگون را دربرمی‌گیرد.
- بازشناسی ارزش‌ها، رویکردها و آداب و سنن فرهنگی جامعه، ملاحظه ظرفیت و اجرا با هم
- تایید اینکه دانش آموز تیزهوش با توجه به سالان خود، فرهنگ یا شرایط موجود، استثنایی هستند.
- ایجاد فرصت‌های آموزشی متفاوت برای تیزهوشان که دربرگیرنده حمایت عاطفی و اجتماعی است.
- تایید اینکه پدیده تیزهوشی می‌تواند در همه گروه‌های اجتماعی، بدون توجه به قومیت، پایگاه اقتصادی- اجتماعی، جنسیت و... مشاهده شود.
- بنا شده بر نظریه و پژوهش